

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. V. David Goliathum invadit & devincit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Hic David coram rege sermonem ingressus percen-
suit, quia laecetorum vi leones & urfos confecerat. In
narrationis epilogum adjiciens: *Erit igitur, inquit, &
Philisthus hic unus ex eis. Nunc vadam & auferam oppro-
brium populi, quoniam quis est iste Philisthus mircumcisus,
qui ausus est maledicere exercitu Dei viventis. Ille ipse Deus,
qui mihi leonis & urfi spolia concessit, hujus etiam
Philisthae belluae cadaver trader. Rex animi pen-
dens, sed assensus demum: Vade, inquit, & Dominus te-
cum sit.*

§. II.

Allatâ igitur armaturâ regiâ, David galeam ca-
piti, loricaam pectori, gladium femori aptavit.
Sed cum arma juvenem ita stringerent, ut incesum
ægrius moliretur, modestè illa repudiavit: *Non possum,*
inquit, sic incedere, quia non usum habeo. Itaque quâ prim-
mum & regem & Saulem exuens, pastorem & Davi-
dem induit, hoc est, ad nota se arma, baculum, fundam,
lapides convertit. In eam namque rem quinque
politissimos filices selegit ex amne, mistique in pasto-
ralem peram, fundâ manum obarmavit. Hâc pano-
pliâ David munitus in Goliathum prodit. Hic tri-
plex illustre documentum.

Primum; Rex designatus, unctus, jure possidendi
regni donatus, in parentis tamen gratiam agasonem
agit, & jumentum clitellarium ducit ad fratres. Nam
decem panes, cum decem caleis, & modius farinae
imposita sunt asino, quem David ante se egit in ca-
stra. Nimirum Deo misis se ad humilitas, per
quam omnes divinos favores adipiscimur.

E veterum philosophorum scholis hæc una virtus
exclusissima fuit. Socrates, Plato, Aristoteles nec ver-
bis eam, nec factis docere noverat. De Temperantiâ,
de Fortitudine, de Iustitiâ sublimiter & eruditè disse-
runt. de Humilitate minus sciverant, quàm pueri
puellæque nostræ. Qui scire cupit, quantum Humi-
litate seu submissionis studio profecerit, conficien-
tiam suam interroget, an seipsum contemnere, si ab
aliis contemnatur, æquo animo ferre, promptè ac ex-
peditè se quibuscunque submittere didicerit. Certe
bonus cantor, bonus fidicen, bonus organicus cum
cantandum, cum fidibus aut organo ludendum, non
diu deliberant, arte habitûque id faciunt: ita David
Humilitatis artifex, sui contemptor, parenti obedire,
pecus pascere, fratribus servire, comæatum addu-
cere, omnibus se sine tergiversatione submittere di-
didit: Memento te David, & omnis mansuetudinis,
Humilitatis & afflictionis ejus. En an artificium nos-
se cupitis, quo pastoritius hic juvenis giganteam ma-
chinam dejecerit? Humilis fuit: Humilitas Davidis
minimè cunctabunda, sed prompta & expedita. Neg-
mirum Humilitate vinci hominem; ille peritissimus
mille artium pugil diabolus Humilitate solâ sternitur
potentissimè. Nullos diabolorum exercitus formi-
det, quem Humilitatis tegit lorica. Testimonio sit,
quod memorant. Angelum induerat diabolus, Ga-
brielem è cælo se mentitus. At ille, cui magnifica hæc
species objecta, vir submissi animi: Non dubito, in-
quit, quin erraveris; ad alium te missum credo, non ad
me. Ego Angelorum colloquiis indignus ad princi-
pum tantorum præsentiam cogor obmutescere. Mox
in auras evanuit personatus hic Gabriel, Humilitatis
hujus impatientissimus. Animalia complura solis fu-
gantur odoribus, quos oderunt. Lupi, damæ, urfi pul-
verem tormentarium ut primum ofaciunt, mox sese
in fugam conjiciunt: fearabæus odorem rosæ non
fert. De porcis Lucretius canit: Subus acre venenum
est amaracinum unguentum. Amatus Lusitanus, qui
Dioscoridem commentarius illustravit, de croco men-
tionem injiciens: Agafo, inquit, jumentum clitella-

rium vario aromate onerarat, has merces aliò ve-
tus. Cum nocturnum hospitium cervical negaret, ge-
minos ille sacculos croco pulvis pro culcitra subjecit
capiti, manè repertus est mortuus. Quod lupis, damis,
urfi nitratus est pulvis, quod scarabæo rosa, quod
porcis amaracus, quod turat agaloni crocus, hoc
diabolo est animus submissus. Nimirum sui despicien-
tia fugat, vincit, expugnat, triumphat diabolum. Au-
de te ipsum seridè despiciere, & omnes diabolorum vi-
res elisi sit.

§. III.

Alterum; Vox Christi est: Inimici hominis do-
mestici ejus. Vt David adversus nunquam care-
ret, eum germanus frater veluti canis molossicus mul-
titudine incommoditico invadit, curiositatem &
superbiam opprobrat, imò ut nebulonem proclamat,
ausus enim in os fratri jam regi obijcero: *Ego novi,*
ait, superbiam tuam, & nequitiam, cordi tui, intus & in cu-

Bte te novi. Videre obsequio, ut adultus in jun-
viam, ut exandescat in innocentem! si ita frater fra-
trem salutat, quid hostis hosti faciat? *Memento Domine*
David, & omnis mansuetudinis & afflictionis ejus. Eger-
rimè ferimus à propinquis & cognatis nos lædi, quo-
rum obsequiis coli, beneficiis affici par esset. Quis ab
amicâ manu vulnera expectat? sed ut Davidis Pa-
tentia & Humilitas experimentis omnibus inspiciatur
à fratribus etiam utraque exercetur & exagitur.
Ita Deus flagellat omnem filium, quem recipit, etiam
morigerum & modestum, etiam mitem & sanctum.
Sed nemo frangatur animo. *Nam mala,* inquit Grego-
rius, *qua nos læpiment, ad Deum ire compellunt.* Eam
etiam ob causam Deus hæc vitam molestiis & æ-
rumnis innumeris distinguit, quod Augustinus ob-
servat. *Ne viator tendens ad patriam, stabulam amet pro*
domo sua.

Tertium: Quam plenus animi David, quantus in
eo agendi ardor, quanta in Deum fiducia, quam im-
fiducia.
Cpavido pectore dixit: *Dominus, qui eripuit me de manu*
leonis, & de manu urfi, ipse me liberabit de manu Philisthae
hujus. Argumentum optimum: Cum de pauculis tan-
tium ovibus ageretur, Deus me periculis præsentissi-
mis subduxit, quanto, magis jam adierit, dextramque
porriget opitulatricem, cum de salute totius populi
agatur. Ita nos in arcto identidem ratiocinemur: Quo-
ties, mi Deus, arctis in rebus openi mihi, attulisti,
quantis in periculis protexisti, quam sapientem, quam
benignam, quam potestem & insospitam mihi provi-
dentiam exhibuisti; paterna manus tua me nunquam
deseruit; *ex omni tribulatione eripuisti me. Quid dubitem*
ergo ego modicæ fidei? An non promittit Deus? Quo-
niam in me speravit, liberabo eum, protegam eum. Quam
Dei pollicitationem Bernardus suaviter expendens: Bernard, in
o dulcissima liberalitas, inquit, in se sperantibus non desse, hunc psal.
Quod Paulus Romanis, id ego hic universis voveo: serm. 16.
Deus autem spei repleat vos omni gaudio & pace in cedendo, Rom. c. 15.
ut abundetis in spe. Non solum sperare, sed spe abunda-

Dre nos præco divinus jubet. Vtunque res cadant,
cælum an terra ruat, vera in Deum fiducia, nec rue-
re potest, nec fallere. Hac armati superavimus, quid-
quid hostium ex adverso steterit. Fiducia in Deum
inexpugnabilis, invictissima.

CAPVT. V.

David Goliathum invadit & vincit.

Rex Spartanorum Agis, quod Plutarchus me-
morat, bello strenuus, animo magnus & excel-
sus, Atheniensium domitor, cum inaudisset quosdam
suorum ad hostium multitudinem trepidare: Non
quaren-

Patien-
tia neces-
sari.
Matth. c.
10. v. 36.
1. Reg. c. 17.
v. 28.
Psal. 131.
v. 1.
Aug. in Psal.
46.
1. Reg. c. 17.
v. 37.
Psal. 99.
v. 9.
Psal. 90.
v. 14.
Rom. c. 15.
v. 13.

quærendum est, ait, quot hostium sint, sed ubi sint, ut tantò animosius invadantur, quanto illi pertinacius resistunt. Cùmque ad Mantinam prælium à ducibus dissuaderetur, quod regis exercitum hostes numero longè vincerent: Pugnandum est, exclamat, cum multis enim pugnet, qui multorum cupit esse dominus.

Quod in castris Saul, milites dæcesque universos terruit, hoc juveni animosissimo Davidi, nil penitus terrois injectit. Ceteri militum ducumque omnes, *1. Reg. c. 17. v. 11. stupebant ac metuebant nimis.* Vnus unicus David animo ingenti alacerrimus sese obtulit ad duellum. Saul ipse male metuens huic juveni, & timidissime ominatus: Mi adolescens, inquit, inaniter hæc cogitamus: puerum viri componere, opilionem militi, temerarium. Hoc tale par pugnantium nimis impar est. Puerum cum gigante congressi risum castris exeat. At verò contra visus David argumentis non unis, & pæne idem quod Agis rex proclamavit: Non quærendum quæ procerus, altus, robustus provocator sit, sed ubi sit, illuc eundem. Et quando ceterorum nullus singularem pugnam subire audeat: Ego, inquit, Deo duce ibo, & auferam opprobrium populi. Ivit, & quod præ hilaris promisit, victrici manu præstitit. Venit, Vidit, Vicit: Goliathum invasit & prostravit. Atque de isto Philisthæi gigantis, & pastoritii juvenis duello, hoc capite differemus.

§. I.

Cum arma regia Saulis plus impedimenti viderentur allatura, quam præsidii, David ea ingenuè repudians: *Tulit baculum suum, quem semper habebat in manibus,* ut nemini non constaret, potentia divinae victoriam illam esse adscribendam, *Et elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente, & misit eos in peram pastoralem, quam habebat secum, & fundam manu tulit.* Thalmucistæ hic imperite semniant, & fingunt Davidem sibi septem delegisse lapides, & in primo quidem proprium scripsisse nomen, in altero nomen fortissimi, hoc est, Dei, ceteris Abrahami, Isaaci, Iacobi, Moysis, Aaronis inscripta nomina. Logi & fabulæ. Sed sumptum hoc signum, è militari ritu ethnicorum, qui scutis, telis, gladiis, hastis inscripserunt quæpiam boni ominis causâ. Bello Cimbrico, teste Plutarcho, milites Martii & Catulli ducum nomina insculperunt telis. In Clypeo Agamemnonis leoninum caput depictum, cum his vocibus, *Hic pavor hominum.* Cedrenus asserit, plotunque clypeis inscriptum nomen ipsius urbis, quæ bello petebatur, ut si unus millesimo sexcentesimo vigesimo, pilis, bombardis, labaris inscriptum fuisset Praga, eo enim anno hæc urbs in Cæsaris potestatem redacta. Sic anno à Virginis partu ducentesimo octavo, Amegumnas dux, milites scutis iussit inscribere *Amorum,* quandoquidem illa urbs obsidione fuerat cingenda. Si Iustino credimus, Philippo Macedoni miles oculum excussit telo, cui hoc ipsum fuerat inscriptum: *Elide hostis oculum.* Quod David quinque lapides sibi sumpsit, certum: quod aliquid his inscripserit, incertissimum, & nullis rationibus nixum.

Ibat autem Philisthæus incidens & appropinquans adversum David, & armiger ejus ante eum. Non ad pugnam aut duellum, sed ad nuptias & triumphum ipse sibi videbatur ire. Thalmucistæ denuo suas occitant fabulas, aiuntque dixisse Philisthæum: Miselle puer, quid contra leonem prodidis? cave sis, salivâ meâ submergeris, si sputo te petam. Nos scriptori sacro credimus, qui Philisthæum ita loquentem sistit. *Nunquid ego canis sum, quid tu venis ad me cum baculo? Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus celi, & bestis terræ. Et maledixit Philisthæus David in Divis suis, & despexit*

1. Reg. c. 17. v. 41. Goliathi factus ad duellum euntis.

1. Reg. c. 17. v. 43.

Et maledixit Philisthæus David in Divis suis, & despexit

A cum. Ita consueverunt præci precari: Diis te, Deaque perdant, Iupiter te perdit. Diis te infelicitent, ececut. Nos illis non minus prompti, mox centena fulmina, aut mille pestes, aut decem millia diabolorum in aliorum caput detestamur. Ita Davidem Goliath execrabatur: Dagon Philisthinorum Deus te jugulet: Decreto Palæstinorum Dea te eviceret, exoculet, eradicet. Ad umbras inferas te Baal adigat: Mars tuis carnibus corvos & canes pascat. At verò David tam diris deprecationibus non terditus: *Tu venis, inquit, ad me cum gladio, & hasta, & clypeo; ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum, Dei agnimum Israel, quibus exprobrasti hodie, & dabit te Dominus in manu meâ, & percutiam te, & auferam caput tuum à te, & dabo cadavera castrorum Philisthim hodie volatilibus celi, & bestis terræ, ut sciat omnis terra, quia est Deus in Israel.* Sunt qui putent ad hunc congressum à Davide scriptum psalmum centesimum quadagesimum tertium, cujus inscriptio: *Psalmus David adversus Goliath;* cujus initium est: *Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum.* Vbi hæc velitatione David ad pugnam præluserat, ad arma venit decretoria. Mox enim silicem è perâ rapiens, & fundam imponens, fundâ prius rotatâ dexterâ metam contigit, *Et percussit Philisthæum in fronte, & infixus est lapis in fronte ejus; & cecidit in faciem suam super terram.* **HOC HABET.** Cùmque spiraret etiam num gigas jam humi fufus, accurrit David, & moribundum calcans, ingentem ejus gladium eduxit, prostratam belluam interfecit, & caput amputavit. Hic belli finis, qui aliquot documenta suggerit.

§. II.

I. **T**ulit baculum suum David, quem semper habebat in manibus. Quivis hominum se gerat illum, qui est; nec dignior aliò ore cupiat videri. Miles, se militem dici, sacerdos se sacerdotem haberi velit. Aurum aurifici, pannus fortiorum, corium cordonis, ferrum fabro ferrario, lignum fabro arculario tractandum; suo quilibet se modulo metiatur, ne ipsi dicant alii: Scitur, qui sis. David nil suæ tenuitatis dissimulans, eum se esse professus est, qui erat. Perâ baculòque se armat, perinde ac si omnibus dicat: Pastor sum, inter pecudes educatus sum, miles non sum; mihi pedum sagumque rusticorum mihi melius conveniunt, quam gladius inauratus, & catafracta per encausticem elaborata. Quidquid affectum, & insititum est, placere non potest. Atqui affectio, seu assumptus agendi, gesticulandi, loquendi modus, rebus pæne omnibus sese insinuat, non tantum gestibus & sermoni, sed & incessui. Quanti videri volunt in idiomate peregrino diserti? quorum ridicula est ea dicendi ratio assumpta. Theophrastus cum in foro scrutario Athenis venale quid liceretur, Atticæ linguæ venustatem assumpsit; cui mox ancicula nundinatrix: Mi hospes, ait, tam vili non vendo. Sugillabat hominem muliercula non Athenis natum, Atticas tamen elegantias æmulantem. Ita Favorinus juvenem præcè nimis loquentem increpans: Curtius, inquit, & Fabricius dilucidè sunt locuti, uti eorum ævo mos erat loqui, tu verò verbis uteris tam desitis, ac si cum Evandri matre loquaris. Infestivam habent elegantiam adsciti mores, adscitus lepor, adscitum artificium, adscita gravitas aut subtilitas, adscita urbanitas aut nobilitas, inductus & accersitus sermo: hæc enim non tantum ridendur, sed & offendunt. De his rectè dicitur: *Caligæ pulchræ, sed his pedibus non aptæ, non decoræ; capillus scitè compositus, sed in hoc capite parum venustus.* Originem paupertinam nemo erubescat, quod Davidis baculus non insigniter docet. Virtutis est magnæ, talem videri velle, qualis quisque est.

1. Reg. c. 17. v. 40. Non digniorem se profiteri quam sumus.

1. Reg. c. 17. v. 40. Non digniorem se profiteri quam sumus.

MUSEE IN BIBLIOTHECA PAULINA

est. Optima pars Humilitatis non sapere ultra crepidam. Agathocles rex se patre figulo natum, promulgare iussit suam abacum, quam luto & ficilibus oneravit. Decorum est originis suae meminisse, atque illi se temperare.

II. Mirabilia sunt Dei iudicia, iudiciis Mundi plerumque adversantia. Quod Mundo placet, displicet Deo. David fundam baculumque gestans, utique ab omni Philisthæo exercitu liberalissime irrisus est. Quid refert? Murruret Mundus, susurret, instrepat, tonet, explodat, sibilat, stridat, concrepet (stridulum crede anserem garrere) modò Deus, quæ facis, commendet. Nos hac in re omni infante infantes, stolidissimi sumus: vel Mundi sibilò terremur, mors nobis esse ridere; vel despiciamus umbram horremus. Vri nos arbitramur, cum humanis iudiciis perstringimur. Opinio vana & puerilis. Cum enim virtutes ac vitia non plus ex merito æstimentur, quàm ex populari iudicio, non mirum si sæpe consuetudo & claritas peccantium culpas nobilitet, actiones piæ infamet. David & quotquot Deum respiciunt, hæc vana non curant, non attendunt. Annò certè necdum felix est, quem populus nondum irriserit. O verè felicem, qui iudicia humana novit contemnere, & suspicere divina. Alium agendi, alium bellandi modum habet Deus. Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit. Baculo & silice, quandoque solis culicibus & muscis totos enervat & fugat exercitus. Pompam quam non rebus pæne omnibus induimus, in rebus Deus omnibus odit; à iudiciis humanis quàm longissime divertit. Nos ex opinione plurima, quod Tullius dixit, ex veritate sanè pauca iudicamus. Atqui nimis ridiculum est, ab opinione hominum, tanquam à filo pendere. Titus Imperator sapienter dicere solebat: Ea quæ falsò de me dicuntur, profus negligo. Nemo igitur terreatur opinionibus, iudiciis, sermonibus finitris. A malè sano cerebro contemni & irrideri, iudicari, & damnari, laudis est.

§. III.

III. **D**avidis ingens in Deum erat fiducia, quam tot illustribus documentis monstrans: *Non venit universa Ecclesia hæc, inquit, quia non in gladio, nec in hasta salvat Dominus: ipse enim est bellum, & tradet vos in manus nostras.* Dicitur multò illustrissimum omnibus Curis militibus adscribendum. Nos abundè militia nostræ prospectum credimus, cum satis militum, satis commætus, satis pecuniarum in rem præsentem est paratum. Vno Dei natu hæc distantur omnia. Nil rerum satis est, ubi nil divinæ opis est. Præsidium bellis à Deo poscendum: spei quàm plurimum in armamentario cælesti ponendum. Ad quod hortatus Daniel: *Quoniam, inquit, non est confusio confidentibus in te.* His monitis abundant volumina divina, præsertim sacra Davidis carmina. Spem & fiduciam David sexcenties millies ingerens: *Beneplacitum est Domino, inquit, super timentes eum, & in iis qui sperant super misericordia eius.* Quæ luculentissime Siracides confirmans: *Respicite, inquit, julu nationes hominum, & scirete, quia nullus speravit in Domino, & confusus est. Quis enim permansit in mandatis eius, & derelictus est? Aut quis invocavit eum, & despesit illum? Quoniam pius & misericors est Deus, & remittit in die tribulationis peccata, & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.* Monitum saluberrimum, nunquam satis iterandum. Millies nos Deus hallucinari errare impingere, lædi, corruiere finit, ut demum cum Iobo fateamur: *Ecce non est auxilium mihi in me.* Ad hanc fiduciam in Deum erigendam, plurimum facit, divinæ Providentiæ notitia, de quo monitum subiungimus.

IV. Quàm admirabilis est Dei Providentiæ Go-

liathus quantum insultavit Hebræis, quàm minaciter provocavit omnes, quàm pugnaciter ferociter: suis viribus nixus, quàm contumeliosè cunctos irrisit, sed risus in auctorem rediit. Horrorem & fugam incussit Israëlitis vivis, suis mortuus. Præcisum ejus caput per Hebræas urbes ludibrio circumlatum. Ita Dei Providentiæ cum suorum hostibus solet ludere, ita defendere amicos. Nusquam non deprehendas divinæ Providentiæ luculenta vestigia. Peccentestinus de Cæsarum & Heroum symbolis disertans: Maximilianus II. Imperator Romanus, inquit, symboli vicem Abrahami dictum habuit: *Deus providebit.* Ita quoties res ad verè obturbabant, illud in solarium ululare solitus est: *Deus providebit.* Quod Abrahamus Isaac filio jam in victimam à se destinato dixerat: *Deus providebit.* Et verò etiam providit providentissimus rerum omnium Deus, cum hircum vepribus implexum succenturiavit humanæ victimæ. Nec nobis aliter rebus vel turbatissimis sentiendum. Providebit Deus, providebit sapientissime, providebit & amantissime. *Attingit enim à fine usque ad finem fortiter, & dissipat omnia suaviter.* Nil latet, nil fugit, eulum omnia cernentem. *Tua, Pater, Providentiæ ab initio cuncta gubernat.* Tu enim fecisti priora, & illa post illa cogitasti; & hoc factum est, quod ipse voluisti. Omnes enim via tuæ paratæ sunt, & tua iudicia in tua Providentiâ posuisti. Ne ergo dedero os tuum, ut peccare facias carnem tuam, neque dicas contra Angelo: *Non est Providentiâ, Ne forte iratus Deus contra se, mores tuos dissipet, cuncta opera manuum tuarum.*

V. Quinque sibi lapides selegit David, quorum unusquisque Philisthæo bello finem dedit. Bernardus hos selegendi silices ad more transferens: *Superaturus, inquit, peccatum sive superbiam, sive luxuriam, seu aliud quodcumque vitium, hos quinque lapides, nunquam non secum ferat.* Et hæc illis indi possunt nomina. **Comminatio, Promissio, Dilectio, Imitatio, Oratio, & Comminatio.** Validum in scelus telum est: Deus hæc facientibus ignes mittit, naturæ aternos. Amisæ gratiæ cælique perditæ iactura inexplicabilis est; hæc insuper comitatur aternorum supplicium. Et tu adhuc peccare pergis? Quàm multò rectius sensit, qui dixit: *Confige timore tuo carnes meas à iudiciis enim tuis timui.* II. **Promissio.** Numen legem servantibus, & à se non desistentibus voluntates & delicias pollicitus est sempiternas, cur eas voluptatù vendam brevissimâ? III. **Dilectio.** Et quomodo tandem volens & sciens offendam eum, qui pro me mortuus est, suaque me morte in vitam ascendit? ruit, qui singulis momentis in nos beneficus existit, cuius ope destitutus nec digitulum movero? IV. **Imitatio.** Porrò ii quorum, vestigia ducunt ad cælum, quid non fecerunt tuleruntque; quanta passi, quantis certaminibus objecti? David unicuique jam rex, quantâ calamitatum & miseriarum varietate concussus, stetit tamen, infracto animo fidelis Deus. Quid ego delictus miles in umbrâ, nòrbum simulè, cum pugnam dum est? V. **Oratio.** Si nullus horum lapidum in altum evolet, omnem animi contentionem transfer ad orationem. Mitte hunc lapidem, non aberrabit à fronte Goliathi: Vociferare cum Psalte regio David: *Respice & exaudi me Deus meus; Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in mortem: Auxilium meum à Domino, qui fecit cælum & terram: Deus in adiutorium meum intende.* Ab hoste non sternitur, quem Orationis alæ in altum subvehunt. Quòd si Goliathus jam humi fufus etiamnum vivat, quòd si vitia nondum penitus sint landa debellata, ex ipsis vitiis sumenda est occasio virtutis. Vivit adhuc iracundia in te, gliscit superbia, furit libido, viget vinolentia? animum ad submissionem inferte: Dic ipse tibi: *Quàm ego superbus sum Superi! quàm iracundus! quàm libidinis appetens! quàm gula deditus! quàm multis vitiis obnoxius! quàm pa-*

Maximilianus I imp. Rom. symbolum.
Gen. 22. v. 8.
Gen. 22. v. 8.
Ibid. c. 14. v. 3.
Iudith. c. 9. v. 4. & 5.
Eccles. c. 5. v. 5.
Lapides c. 9.
Lapides g. 9.
quemadmodum tribus tentationibus à Christo victus est satanas. Ita magister historia scho-lastica & Hugo, Sed pace horum dixerim: aberrant à litterâ.
1. Lapis: Comminatio.
2. Promissio.
3. Dilectio.
4. Imitatio.
5. Oratio.
Ps. 12. v. 4.
Ps. 120. v. 2.
Ps. 69. v. 2.
Ad debellanda vitia ex ipsis vitiis sumenda occasio virtutis.

Mirabilia sunt Dei iudicia...
Admirabilia sunt Dei iudicia...

rum in me solida virtus est! Hac tamen arenam non excedam; stabo & pugnabo, dum Goliathum penitus debellavero. Hos & simos, hoc genus certaminis querit. Serio velle vincere, pars maxima est victoria.

CAP. VI.

David triumphat, & invidetur.

Lucus & gaudium semper se comitatur.

NVLUM sine sale sacrificium. Calidis frigida, amara dulcia nusquam non miscentur. Luctus & gaudium contraxerunt conjugium nullis saeculis solvendam.

Cananda nullius sine nube dies.

Crus agrum Socrates fricabat, non sine voluptate, sed mox dolorem sentiens. Quam Natura, inquit, nihil admittit gaudii sine moerore; nusquam sine felle mel est; sine sale sacrificium; sine ablynthio saccharum: amara & dulcia in eadem semper degunt viciniâ. Vbi ignis ibi & fumus. Vbi gaudium, ibi proximus pierumque moeror. Hæc humanæ vitæ ratio est; his vivitur legibus, quas nemini licet. Qui nequit esse pauper, sic dives esse poterit; qui mori nescit, nec quidem sciet vivere; qui invidiam sustinere non valet, nec felicitatem quidem desideret: hæc plerumque conjuncta sunt.

Davidi propter victoriam applaudit populus.

Progressus David adversus Goliathum pugnavit & vicit felicissime; non arma tantum, sed & captus ademit adversario. Hanc prædam, hæc spolia optimissima ad regem tulit, non sine ingenti applausu & gratulatione omnium. Iesus David omnium vocibus extollebatur caelo, in hunc unum faustissimæ precationes omnium tenent. Hunc juvenem omnes amplexari, fovere, exosculari. Si quæ per Hebræas civitates victor exercitus transibat, undique omnes obviam prodire, festivis castibus excipere, mille argumentis gaudium testari, putare se digito caelum attingere. Regnum Saulis fluebat melle, cui tamen proximum erat fel invidia. David ab omnibus jam pæne adorabatur, rex eundem David ob triumphales applausus odii & invidia cepit urgere. Ita nullum sine sale sacrificium, sine moerore gaudium, nullus fortunæ risus sine lacrimis. David triumphat, sed invidetur. Quod jam explicatiùs trademus.

Inde Saul cum odiis & invidia cepit urgere.

s. I.

Ex victoria Davidis Philistæorum consternatio. 1. Reg. c. 17. v. 51.

Goliath in terram lapsus, & ejus capite præfecto Philistæus exercitus ita pavore consternatus est, tanquam si omnes unum habuissent jugulum, quod populo Romano Caligela optabat. Hoc uno gigante caeso, cervix omnium videbatur præcisâ. Nam videntes Philisthim, quod mortuus esset fortissimus eorum, fugerunt, plurimis in fugâ caesis. Eleganter dixit Ambrosius: *Vnius fortitudo, sacra est universorum victoria.* Quanti est, præsertim in bellis, vel unius hominis erectus & virilis animus. De Lacedæmoniiis prodit Aelianus, in bellis eos sagulis usos puniceis, ne sanguis è vulnere fluens injiceret pavorem. Eam ob causam Imperatores Romani purpureum vestitum in aciem adferre consueverunt. Quod de Lucullo memorat Plutarchus, qui Macellum & Pelopidam reprehendit, quod se ipsos cum exercitus damno perdidissent. Salus militum in ducis vitâ consistit. Cum Asaclem, ut sacra pagine testantur, jugulasset Abner, cunctorum militum animi eiecerunt. Cum Holofernem vidua Iuditha ferro trucidasset, quod pariter litteræ divinæ memorant, intolerabilis timor & tremor cecidit super eos, & turbati sunt animi eorum valde. Et factus est clamor incomparabilis in medio castrorum eorum, cumque omnis exercitus decollatum Holofernem audisset, fugit mens, & consilium ab eis, & solo tremore ac metu agitati, fuga præ-

Salus militum in vitâ ducis consistit.

2. Reg. c. 2. v. 23. Iudith. c. 14. v. 17. & 18. Ibid. c. 15. v. 1. & 2.

A fidum sumunt, ita ut nullus loqueretur cum proximo suo, sed inclinato capite, relictis omnibus evadere festinabant Hebræos, quos armatos super se venire audierant. Et o rem mirè prodigiosam! E muribus subito facti sunt leones. Nam ante castrum Holofernem Assyrii Hebræos vocarunt mures; eosdem, Imperatore suo jam obruncato, fugerunt ut leones.

Ita Philisthæi Goliatho ad orcum misso, non tantum effusissimè fugerunt, sed plurimi eorum interierunt. Si Iosepho, historico Græco, credimus, Philisthæorum triginta millia occisi, sexaginta millia vulnerati sunt. Nam eos Hebræi usque in Geth, & Accaron fugarunt, inde reversi castra spoliarunt.

Hic meritò miremur, quomodo Saulem omnis aded memoria destituerit, ut pugna finita ex Abnero duce quæsierit: *De quâ stirpe descendat hic adolescens?* Interroga, cuius filius sit iste puer. Incredibilis & sanè turpis oblivio. Vix annus est, cum David Saulis armigerum egit, suumque dominum fidum cantu à demonis infule sepius liberavit, & jam obliuiscus rex querit: *Quis sit iste juvenis?* Hæc absurda quæstio, causa & occasio fuit Davidis ad regem introducendi. Accersitus igitur David ad Saulem, cum capite Goliathi, quod manu gerebat, se stitit regi. Ad quem rex coriter: *De quâ progenie es,* inquit, *o adolescens.* Cui ibid. v. 18. promptè David: *Filius,* ait, *servi tui Isai Bethlehemitæ ego sum.*

Porro prælium tam feliciter clausum triumphus Triphus sequebatur illustrissimus. Rex Saul cum Ionathâ ceterisque filiis eorum regem sublimem se spectandum dedit. Comitabatur Abner castrorum præfectus & David, pretiosa veste splendidi, fertis redimiti. Etenim Davidem Ionathas suis & armis & vestimentis ornavit. Hos alii atque alii duces militésque sequebantur palmas & prædam ferentes. Post hos captivi ducebantur. Hinc illinc Heroium tympana & tubicines concinebant. Goliathi caput inter Saulem & David, quod incredibile, conto præferebatur. Nam pulcro ritu hostium capita figebantur contis. Ita Ptolemæo factum à Gallis, quod Iustinus memorat. Sic Otho Imperator Pisoni & Galbæ fecit.

Huic agmini triumphali ex urbibus undequaque obviam prodierunt puellæ Hebrææ, quæ festivis cantibus & choreis salutarent victores. Id enim doctæ erant, in nuptiis epithalamium, in triumphis epinacium, in cladibus epicedium, in funeribus Iessum canere. Ita triumphantes Saulem & Davidem hoc cantu exceperunt: *Percussit Saul mille, & David decem millia.* Hæc invidentiæ fuit scaturigo, hæc lerna tot malorum, ab his scintillis odiorum incendium est ortum. Merum mel & rosas sparferat triumphus iste; gaudiis & gratulationibus faustis exsonabant omnia. Respositinos fellis imbres effudit cacodæmon, & omnem diei hilaritatem foedavit.

O bonæ virgines, quam innocenter peccatis! Veritas parit odium. In castris Saul multa, sed plura præstitit David: Saul manu & consiliis mille jugulavit, David decem millia. Nam certè in uno gigante illo tot millia & plura porrexerunt jugulum, & receperunt ferrum. Qui unam arboris stirpem excindit, plurimos abscondit ramos. Ita simplices istæ Hebræorum puellæ non errarunt elogio Davidis; imò verò liberaliùs eam laudare potuissent: non solum enim multa millia hostium in fugam egit, sed & multis millibus suorum vitam servavit, ampliori laude dignissimus. Interea tamen non negamus, o cantatrices nobilissimæ, cantiunculam vestram aliquâ laborasse imprudentiâ. Fecissetis sanè rectius, si Saulis nomen silulissetis. Res nota: Omnis comparatio, etiam inter pares, odiosa: longè autem odiosissima est, quando viliores summis æquantur aut præferuntur. Quam- ratur.

Applausus & acclamatio poterant, in triumphis epinacium, in cladibus epicedium, in funeribus Iessum canere.

1. Reg. c. 18. v. 8. Inde invidiæ scaturigo.

Omnis comparatio inter pares odiosa: odiosissima cum viliores summis æquantur aut præferuntur.